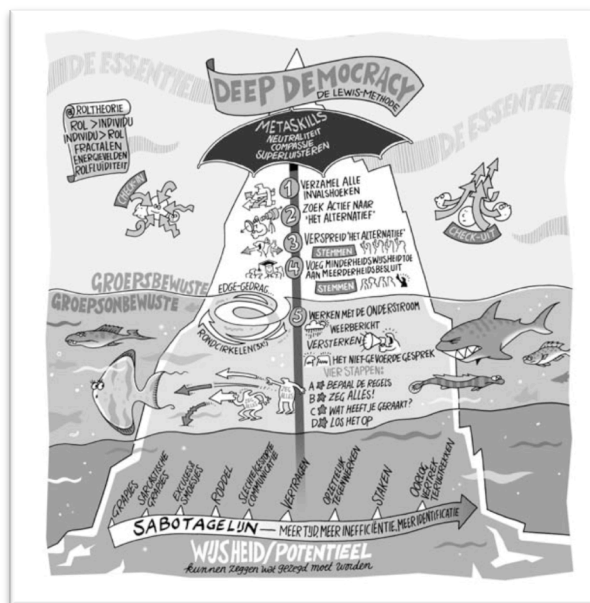

ervaringen vanuit de workshop

Op zaterdag 20 januari kwamen we met leerkrachten, onderwijscoaches, beleidsmakers en internbegeleiders bij elkaar om te onderzoeken hoe we Deep Democracy kunnen toepassen in de klas.

Er was een groot verschil in de groep tussen mensen die al level 1,2 of zelfs 3 hadden gevolgd en mensen die er tot voor kort nog nooit over gehoord hadden. Dit gaf een interessante dynamiek. Al snel ontstond er een groep van vragers en een groep die antwoord gaf. We zaten direct in het krachtenveld van onderwijs: leerlingen en leraren. Die rollen ontstonden tussen de deelnemers onderling en ook tussen ons als begeleiders en de deelnemers. Er op terugkijkend voelt dit als heel waardevolle informatie over hoe het is om in het onderwijs te werken.

Kennis delen of proces begeleiden?

Wij boden een kennismakingsworkshop Deep Democracy aan waarbij het altijd zoeken is tussen waar ga je het onderlinge proces begeleiden en waar geef je de ruimte aan het overdragen van kennis. In feite een dilemma wat het onderwijs ook kent, waar ga je sturen en waar laat je los? Waar gaat het over kennis overdracht en wanneer geef je voorrang aan het proces?

In de gesprekken die ontstonden was dit ook een vraag die opkwam: Gaat het in de klas over op een andere manier kennis uitwisselen of gaat het over patronen doorbreken? Gebruiken we de werkvormen van Deep Democracy om te zorgen dat elk kind gehoord wordt in de klas. Of gebruiken we de filosofie van Deep Democracy om echt anders les te gaan geven?

Dit zijn twee verschillende toepassingen die een ander niveau van begeleiding vragen.

Als een leraar een gesprek op voeten doet met de kinderen over een stelling uit het Jeugdjournaal is het doel dat ze leren omgaan met verschillende meningen. Dat elk kind zich leert uitspreken en dat de verschillende ideeën er naast elkaar mogen zijn. Ze worden geactiveerd om zelf na te denken.

Als je als leerkracht wilt starten met een rekenles, maar kinderen blijven onrustig, kan Deep Democracy worden ingezet om even stil te staan en te inventariseren wat wijsheid is: Gaan we aan de slag met rekenen of is er nog een andere behoefte die voorrang vraagt? Deze situatie vraagt al om iets meer vaardigheden en kennis van de methodiek.

Als we het hebben over Deep Democracy inzetten om echt patronen te doorbreken in het onderwijs komen we op een ander gesprek. Dan wordt Deep Democracy een "way of life". Dan is het geen trucje of werkvorm maar echt een mindshift die je je eigen moet maken. Het is een manier om naar

de wereld te kijken die echt anders is dan nu vaak gebeurt. Zonder oordeel of verwijt en vol nieuwsgierigheid en vertrouwen dat elk gedrag van kinderen informatie is die wijsheid bevat.

Ons dilemma

We onderzochten met elkaar het dilemma: leerkrachten kunnen direct experimenteren met de werkvormen versus het werken met Deep Democracy vraagt oefening en ervaring! Hier een korte weergave van het gesprek:

"We gunnen leraren dat ze meer experimenteren. Nee wacht, er is echt wel expertise nodig voordat je dit kunt doen. We hebben wel een grote verantwoordelijkheid, je kunt hier ook schade mee aanbrengen. Het is belangrijk dat we goed weten wat we doen. Laat de controle eens los, jij bent ook nog lerende, vertel het maar gewoon als het anders loopt dan je had verwacht, leef het voor dat je fouten mag maken. Een gewone les bereid je toch ook goed voor. Enige kennis van de werkvormen is zeker vereist. Als ik de stappen niet goed ken ben ik vooral met mijzelf bezig en heb ik minder oog voor de kinderen. Leraren zijn professionals, tegenwoordig vaak HBO geschoold, die prima zo'n gesprek kunnen leiden. Ga het maar proberen!" Hoe krijgen we collega's hierin mee, het heeft geen zin als een leerkracht dit gaat doen. De school moet het dragen. Juist wel, leef het voort, start gewoon juist dan krijg je anderen hierin mee.

Zijn we te voorzichtig...?

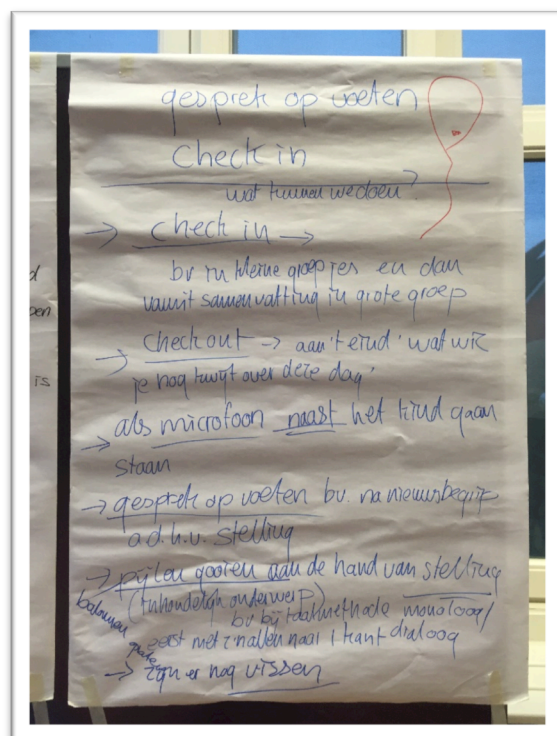
De inzichten die het aangaan van het dilemma met elkaar ons gaven waren waardevol:

- De realisatie dat we te voorzichtig zijn en daarmee maar niet komen tot het gewoon uitproberen.
- De neiging om Deep Democracy zo groot te maken... en het besef dat we ook klein kunnen beginnen, gewoon een check in met de vraag 'hoe is het met jou vandaag'?
- Het besef dat we niets zeggen als we denken dat onze mening afwijkend is.. en het dus heel belangrijk is om stille kinderen de ruimte te geven.
- We kunnen het ook lichter en met meer vertrouwen oppakken: voor kinderen is het helemaal niet zo'n grote stap om alle verschillen er te laten zijn. Vooral wij als volwassenen vinden dat spannend en ingewikkeld. Misschien zit de grootste beweging wel bij ons, die kinderen doen wel mee. De ervaringen zijn dat zij het fantastisch vinden en zelf heel natuurlijk.
- We kunnen onderscheid maken tussen laagdrempelig werkvormen inzetten bij inhoudelijke issues – morgen mee beginnen - en het inzetten van procesbegeleiding bij emotionele issues zoals pestgedrag – DD ervaring vereist.

Toepassing in de klas

Met de inzichten konden we oogsten en ontstond er een brainstorm met toepassingen:

- Hoe leuk om kinderen te vragen of ze nog een visje hebben ipv "heb je nog een vraag?"
- We zouden het in een leerlijn kunnen vangen, dat leerlingen vanaf de kleuterschool tot groep 8 leren om hiermee te werken. Elk jaar een stapje erbij.

- We kunnen het principe van altijd 'naast' een kind met een stille of afwijkende mening staan gewoon gaan toepassen.
- Elke dag een check out als vast ritueel met de ruimte om te zeggen wat je nog wil zeggen voordat je naar huis gaat.
- Een gesprek op voeten of pijlen gooien zijn heel goed in te passen in het leren-leren. Rondom een inhoudelijk thema van gedachten wisselen, stellingen met voors- en tegens bedenken en zo kritisch leren denken en op zoek gaan naar andere ideeën.

Over de eekhoorn en de giraffe

Het was een bewogen ochtend. Geraakt door de kracht en werking van Deep Democracy. Waar we vooraf dachten stapsgewijs te gaan werken kwam door ruimte te geven de onderstroom op tafel. In retrospectie eigenlijk een Ranking issue – *wie heeft hier de meeste kennis of status en mag het zeggen* -.

De rollen stonden aanvankelijk vast – de ervaren mensen aan de ene kant en de onervaren mensen aan de andere kant. Hoe we ook probeerden uit te wisselen en te brainstormen, tot vernieuwen kwamen we niet met elkaar. Er was een debat nodig om weer rolfluiditeit te creëren. Om de ervaren mensen te laten ervaren dat ze ook een verlangen hebben om gewoon te mogen experimenteren en om de onervaren mensen te laten ervaren dat ze juist vanuit hun kijk op de zaak heel veel ideeën hebben.

Ranking is een groot thema in de klas. Voordat we het weten zijn er groepjes of hokjes – veelpraters en stillen – slimmen en dommen – populair en niet-populair.... We stellen bewust of onbewust het ene boven het andere, en het leren van en met elkaar stopt omdat we het onszelf niet (h)erkennen in de ander. Deep Democracy in het basisonderwijs gaat over het voortdurend creëren van rolfluiditeit, het doorbreken van de hokjes en het aanmoedigen van de basishouding om voortdurend anders te kijken en nieuwsgierig te zijn.

We moeten denken aan het verhaal van de eekhoorn en de giraf (Toon Tellegen)

'Ga je mee?' vroeg de giraffe

'Waarheen?'

'Op ontdekkingsreis'

'Om wat te ontdekken?'

'Ja, als ik dat wist was het geen ontdekkingsreis meer.'

De eekhoorn zuchtte opnieuw. Hij werd zo moe van ontdekkingsreizen. Het waren er zo veel... En, elke keer ontdekte je weer iets nieuws.

'Goed' zei hij 'Laten we maar op ontdekkingsreis gaan'.

Minka Jongkind

M: 06-46211546

E: minka@metminka.nl

www.metminka.nl

[linked in](#)

Inge Smak-Hemmes

M: 06-10997916

E: Info@ingesmak.com

[Linked in](#)

